

آیا هنوز هم نیاز است ساعت را جلو بکشیم؟

بیش از 200 سال است که «تغییر ساعت تابستانی» یا «صرفه‌جویی در زمان نور روز» در کشورهای عرض‌های میانی و قطبی به‌منظور بهینه‌سازی مصرف انرژی انجام می‌شود.

بیش از 200 سال است که «تغییر ساعت تابستانی» یا «صرفه‌جویی در زمان نور روز» در کشورهای عرض‌های میانی و قطبی به‌منظور بهینه‌سازی مصرف انرژی انجام می‌شود.

تغییر ساعت متناسب با فصول سال که در بسیاری از کشورها به «ساعت تابستانی» معروف است، از روز یک‌شنبه گذشته در آمریکای شمالی آغاز شده، اول فروردین‌ماه در ایران و آخرین یک‌شنبه ماه مارس در اروپا آغاز می‌شود. روزگاری نه‌چندان دور این تغییر ساعت کارآیی خود را اثبات کرده بود، اما الان برخی افراد می‌گویند که این کار شاید اضافی، بیهوده و حتی خطرناک باشد. برخی نیز به شوخی می‌گویند که با این کار یک ساعت از خواب شبانه ما دزدیده می‌شود!

ایده ساعت تابستانی چه زمانی شکل گرفت؟
به گزارش فرارو به نقل از آتلانتیک، در نگاه عامه مردم، طرح ساعت تابستانی به بنجامین فرانکلین برمی‌گردد. او در سال 1784 / 1163 مقاله‌ای راجع به تغییر ساعت و استفاده بهینه از انرژی نوشت.

ساعت تابستانی از سال 1918 / 1197 به‌صورت یک قانون درآمد، زمانی که وودرو ویلسون، رئیس‌جمهور ایالات متحده در روزهای پایانی جنگ جهانی اول آن را به‌صورت یک قانون تنظیم کرد. امروزه تنها هدف این قانون بهینه‌سازی مصرف انرژی است؛ چراکه یک ساعت استفاده بیشتر از نور خورشید بدین معنا است که مردم یک ساعت کمتر از روشنایی الکتریکی استفاده می‌کنند.

آیا هنوز هم نیاز است ساعت را جلو بکشیم؟

قبل از هر چیز باید بگوییم که اگر گوشی هوشمند دارید، خودش ساعت را یک ساعت برای شما جلو می‌کشد؛ اما مسئله این نیست. برخی افراد همیشه گلیشه می‌کنند که چرا صبح‌ها سریع می‌گذرند، برخی دیگر نیز از بعدازظهرهای طولانی و گرم لذت می‌برند. ایرانی‌ها، آمریکایی‌ها و مردم بسیاری از کشورهای دیگر پس از اتمام زمستان با «ساعت تابستانی» به استقبال بهار می‌روند.

آیا این کار واقعاً ضروری است؟ برخی می‌گویند این سنتی قدیمی است که شاید تاریخ مصرف آن گذشته باشد و برخی دیگر هنوز آن را کارآمد می‌دانند. در کشور خودمان، محمود احمدی‌نژاد در نخستین دوره ریاست‌جمهوری‌اش تلاش کرد رویه تغییر ساعت را تغییر دهد و درنتیجه آن، مردم ایران سال‌های 1385 و 1386 را بدون تغییر ساعت گذراندند و تأثیر عدم اعمال «ساعت تابستانی» را تجربه کردند. البته مجلس شورای اسلامی با تصویب قانون ساعت تابستانی مانع از ادامه این رویه شد و ساعت تابستانی از سال 1387 دوباره از سر گرفته شد.

آیا اجرا و عدم اجرای «ساعت تابستانی» واقعاً تفاوتی می‌کند؟

پاسخ دقیقی برای این پرسش وجود ندارد، چراکه «ساعت تابستانی» بسته به موقعیت جغرافیایی متفاوت است. در کشورهای حاره‌ای که بین مدارهای رأس‌السرطان و رأس‌الجدی یا نزدیک به آن‌ها واقع شده‌اند، نیازی به اعمال این قانون نیست، چراکه طول روز طی 365 روز سال تغییر زیادی نمی‌کند؛ اما هرچه از استوا دورتر می‌شویم، این تغییرات ملموس‌تر می‌شود تا جایی که در عرض‌های جغرافیایی بالاتر از مدار قطبی (66.5 درجه شمالی و جنوبی) در اوج تابستان خبری از تاریکی نیست.

علاوه بر این، تحقیقات زیادی در مورد تأثیر این تغییر ساعت انجام نشده است. استرالیا در سال 2000 / 1379، دو ماه میزان ساعت تابستانی را تمدید کرد تا بتواند انرژی موردنیاز المپیک سیدنی را تأمین کند؛ اما بنا به پژوهش انجام‌شده در دانشگاه برکلی میزان تقاضای انرژی به‌هیچ‌وجه کم نشد. در مقابل، در سال 2005 / 1384، جرج بوش، رئیس‌جمهور وقت ایالات متحده زمان ساعت تابستانی را در آمریکا یک ماه بیشتر کرد تا وابستگی آن کشور را به نفت واردات کمتر کند.

برخی افراد، تأثیرات ناخوشایند تغییر ساعت در روزهای نخست اجرای آن را دلیلی بر عدم اجرای این قانون می‌دانند. برای مثال، یک ساعت خواب کمتر باعث می‌شود آمریکایی‌ها شب بعد از تغییر ساعت، 40 دقیقه کمتر بخوابند. البته بحث فقط راجع به خمیازه‌های روزهای بعد نیست. کارایی بهینه افراد کم شده و درنتیجه به ادعای برخی کارشناسان، هزینه اقتصادی 434 میلیون دلاری را متوجه دولت آمریکا می‌کند.

در کانادا هم تحقیق دیگری منتشر شده که در دوشنبه پس از تغییر ساعت، آمار تصادفات رانندگی بیشتر از دیگر دوشنبه‌های سال است و همچنین آمار مراجعات به بیمارستان در اثر ناراحتی قلی نیز بیشتر از روزهای دوشنبه معمولی است. بااین‌حال عده‌ای دیگر معتقدند که چرخه زیستی بدن همانند دیگر موجودات زنده روی زمین با دوره شب و روز هماهنگ است و ساعت تابستانی این هماهنگی را در دوره بهار و تابستان که طول روز بیشتر است و خورشید زودتر طلوع می‌کند، حفظ می‌کند. به گفته آن‌ها اگر «ساعت تابستانی» را از زندگی کسانی که تمام عمر خود را با آن زندگی کرده‌اند حذف کنیم، چرخه

زیستی آن‌ها با اختلال مواجه خواهند شد.

واقعیت این است که هر کشوری باید متناسب با شرایط اقتصادی و وضعیت جغرافیایی خود در مورد استفاده از ساعت تابستانی تصمیم بگیرد و قانون واحدی برای همه کشورها وجود ندارد. در کشور ایران، کارشناسان صنعت برق از تاثیر مثبت «ساعت تابستانی» بر کاهش مصرف انرژی سخن می‌گویند. کارشناسان مرکز تقویم موسسه ژئوفیزیک دانشگاه تهران نیز پیشنهاد می‌کنند بهینه‌ترین حالت استفاده از «ساعت تابستانی» اجرای آن در 4 ماه اردیبهشت، خرداد، تیر و مرداد است.